

COSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ

REDACTOR:
SEBASTIAN BORNEMISA

□ □ □

Cuprinsul:

Al. Ciura: „Crucea roșie“, articol.

Z. Bârsan: Cântece, poezii.

Viora din Bihor: Chemare, schiță.

G. Vladescu-Albești: Un vis, poez.

I. Dragoslav: Furtună, povestire.

Vasile Stoica: Ego, poezie.

A. Fogazzaro - D. Tomescu: Misterul poetului, roman.

FLORI DE-O ZI:

R. M.: Anarhismul din Rusia.

* * * Oameni perfectți.

CĂRȚI PRIMITE LA REDACȚIE

SCRISORI DELA REDACȚIE

ILUSTRĂȚII

„COSINZEANA”

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ SĂPTĂMANALĂ

având colaboratori regulați pe: *Ion Agârbiceanu, Zaharie Bârsan, T. Liviu Blaga, Ermil Borcia, Alecsandru Ciura, Ilarie Chendi, D. N. Ciotori, A. Cotruș, Ion Dragoslav, P. Dulfu, Victor Eftimiu, S. C. Făgețel, Mihail Gașpar, Dr. M. Hârsu, Liviu Marian, V. C. Osvadă, Ecaterina Pitiș, Aurelia Pop, Liviu Rebreanu, I. U. Soricu, D. Tomescu, Gavril Todica, Viora din Bihor*, și alții — e nu numai cea mai ieftină revistă românească de felul acesta, ci și cea mai potrivită pentru toate familiile române.

ABONAMENTUL E:

Pe 3 luni pentru Austro-Ungaria . cor.	3—
Pe $\frac{1}{2}$ de an ” ” ” ” ”	6—
Pe un an ” ” ” ” ”	12—
Pentru străinătate pe trei luni . . .	5—
” ” pe jum. de an . . .	10—
” ” pe un an	20—

Abonamentele se plătesc înainte.

Pe credit revista nu se dă nimănui.

Premiile „Cosinzenei”.

Între abonații, cari plătesc înainte pe un an abonamentul, se sortează la sfârșitul anului, în ajunul Crăciunului, opt biblioteci de câte 25 coroane una, drept cadou de Crăciun, cu cele mai noi cărți literare, pe ales.

Rugăm pe toți, cari înțeleg și apreciază nuziunța noastră, să binevoiască a ne da mână de ajutor, prin câștigarea de abonați număroși, pentru ca, cu ajutorul tuturor, să putem face din „Cosinzeana” o revistă literară din cele mai desăvârșite, pentru familiile române, care să le fie totodată o bună armă de apărare împotriva influințelor literare streine, ivite prin intrarea unor reviste streine prin familii de-ale noastre, și un mijloc de a cultivă dragostea de literatură și cultură românească, până și în familiile cele mai modeste.

Administrația revistei

„COSINZEANA”

Orăștie—Szászváros.

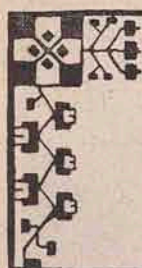
Din

„BIBLIOTECA SCRITORILOR DELA NOI”

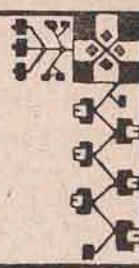
care apare în editura „*Librăriei Naționale*” S. Bornemisa, sub auspiciile „*Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român*” îngrijită de Oct. C. Tăslăuanu, a apărut al doilea volum:

Schițe și povestiri de Ion Agârbiceanu.

Volumul are peste 300 de pagini și cuprinde cele mai alese bucăți literare din întreg scrisul dlui Ion Agârbiceanu. Prețul unui volum e Cor. 2— + 20 bani porto. Se poate comanda la „*Librăria Națională*” S. Bornemisa, Orăștie—Szászváros.

GOSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ

* * *

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

„CRUCEA ROȘIE“

AL. CIURA

S-au prăbușit zăgazarile, ce ocrotiau până acum pacea șubredă a statelor din Balcani.

Picur de picur, s-a adunat tot mai multă amărăciune, și când zăgazarile n-au mai putut să supoarte atâta potop, au troznit din încheieturile opintite, lăsând drum liber valurilor înfuriate, cari se rostogoliau acum, cu un muget de pierzanie.

În urletul lor clocotiă ura suprimată de veacuri; fanatismul închinătorilor lui Mohamed, cu însuflețirea creștinilor, cari nu mai puteau suportă genunchele omorâtor al păgânului.

Zarea s-a încins ca de un incendiu îngrozitor, și prin fumul necăcios de salitru, răzbătea răpăitul puștilor, bubuitul tunurilor, apoi — ca o acompaniere a acestei muzici macabre — s-auziau gemete, și trupuri ciuntite se zbăteau în valurile de noroi și de sânge, mușcând cu dinții țărâna...

*

De unde pornirea aceasta animalică, ce înfuriază deodată masele, sumuțându-le ca pe niște fiare flămânde, să se sfășie cu dinții și să-și verse împrumutat, sângele?

După atâtea veacuri de civilizație, omenirea a căzut de acord, că cel mai înalt bun al acestei lumi este: *vieața*.

Se prăbușește un vapor izbit de un munte de gheață, astrucând sub ruinele lui sute de vieți; se surpă o mină de fer, omorând două sute de oameni; un incendiu îngrozitor seceră fără veste atâtea victime — și inima ni se strânge, urmărind, în ziare, cu milă și nefățărârită durere amănuntele catastrofei.

Capetele încoronate și prezenții republicelor, schimbă cu acest prilej depeși de condolență și nimănu nu i-ar trece prin minte, să spună, că acest schimb de scrisori e numai un act de politeță.

Nu; capetele încoronate înțeleg azi, ca și poporul de sub oblăduirea lor, că cea mai scumpă comoară a statelor și a indivizilor este: *vieața*.

E firească deci oroarea și mila, ce ne cutremură, când cetim despre atâtea vieți de oameni, în câteva clipe de urgie.

Și acum?

Cetim știrile de pe câmpul de luptă; sute și mii de vieți se sting într'o singură zi, și capetele încoronate nu-și mai trimit scrisori de mângăiere, și sufletul nostru pare mai puțin senzibil și el, ca scutit de o platoșă a neîndurării.

„Așa e la bătaie“, a zis poetul, și noi ne împăcăm pe jumătate cu acest gând posomorât și ne gândim fără multă emoție la cele câteva zeci de mii de oameni, cari vor mai cădea încă, sau vor rămâne schilavi pentru tot restul vieții, la cea mai frumoasă vârstă a lor...

*

Așa e la bătaie!

Toată ființa noastră se schimbă atunci, gândul se sălbătăcește și din adâncul firii noastre se trezesc simțuri necunoscute: setea de sânge, de omor, de răzbunare.

Cine știe de câtă vreme au durmit aceste simțuri în noi și în părinții noștri?

Poate de veacuri chiar, de veacuri multe, când eram sălbatici și când străbunii omenirii se sfășiau ca fiarele din codru, pentru o bucată de pământ, pentru un pumn de hrană.

Simțurile aceste animalice dorm veacuri de-a rândul și vine apoi o scânteie pribeagă și le aprinde deodată cu bobotaie.

Și vin savanții sociologi și constată, că descărcarea acestei urgii e tot așa de necesară ca și deschiderea unei artere, când ai prea mult sânge, sau când sângele e bolnav. Și dovedesc cu date statistice, că cu tot numărul victimelor, după războaie fața țării se schimbă înspre bine și că tocmai rărirea locuitorilor, departe de a însemna o pierdere în politica economică, este deadreptul: un câștig.

Pământul e mai puțin împărțit; cei rămași în *vieața* devin mai bogați și întregă țara, după ce a trecut prin orgiile sângeroase ale luptei, se calmează, ca după un acces de boală, și își vede liniștită de afaceri.

Animalul din om și-a îndestulat setea de sânge și acum se odihnește iarăși în tihnă, o vreme îndelungată.

*

Oricum ar fi, războiul e totuși o barbarie, și avantajele ce ni le dă, reclamă mii de vieți; lasă în urma lui văduve și orfani și un număr imens de schilavi, cari nu se vor putea hrăni cu penzia neînsemnată, ce vor

luă, nici cu decorația de aur, ce le atârnă pe bluza decolorată și zdrențuită.

În aceasta deslănțuire a patimilor, în aceasta rămașiță de barbarie, ce iese la iveală din când în când — cu toată pretinsa noastră civilizație! — se amestecă și o notă umanitară, ca o rază de soare într'o mocirlă.

E gestul frumos al societății „Crucea roșie“, care pornește pe urma măcelului, adună trupurile celor căzuți, le leagă rănile; iar celor ce nu le mai poate ajuta, le închide ochii, le încrucișază mâinile pe piept și le aprinde luminița de ceară, la căpătâi.

Cetesc înduioșat plecarea celor dela „Crucea roșie“ din țara noastră și de aiurea, la câmpul de luptă. A fost deajuns o singură depeșă și ostașii crucii și-au adunat bagajul: medicină, bandaje, paturi, cearșafuri, alimente și au plecat la Belgrad și la Sofia, ca de acolo să fie trimiși în imediata apropiere a câmpului de luptă, în bătaia gloanțelor.

Steagul alb cu crucea roșie în mijloc va fâlfâi deasupra spitalului ambulant, ocrotind de urgia dușmănoasă acest locaș, în care se lucrează în numele umanismului și al crucii. Noaptea, când steagul nu se mai vede, se aprinde o lampă uriașă cu acelaș simbol al crucii roșii.

Călugărițele au partea leului în această muncă, apoi doctorii și o mulțime de suflete nobile, cari s-au anunțat de pretutindeni, oferindu-și serviciile.

Vezi spitalul ambulant mișcându-se greoiu până în apropierea încăerării... soldații ambulantei se dau jos și adună trupurile răniților... încurând toate paturile sunt ocupate și numărul răniților e din ce în ce mai mare. Stau tolăniți pe jos, pe saltele, ori pe scânduri. O parte se transportă apoi la spital, alții rămân aici, căci mulți din ei nu vor mai avea pe mâne lipsă de pat și de îngrijire, ci de — sicriu și de odihnă...

Răniții își deschid ochii împăinginiți, cercând să-și dea seama, unde sunt, căci văd în juru-le tot fețe necunoscute, cari vorbesc o limbă străină.

Încearcă să spună și ei ceva, dar glasul lor abia se aude, ca venind din depărtări enorme... Nu-l mai înțeleg nici ei și nu-l înțeleg nici călugărițele, ce se strecoară dela un pat la altul, în vârful degetelor, mângându-i cu privirea. Și răniții, cari nu-și pot tâlmăci cu vorba recunoștința lor, le mulțămesc și ei din ochi...

Într'un ungher, un Turc rătăcit pe aici, se zbate în chinurile morții. Ochii i se împăinginesc și pleoapele i se lasă încet-încet... Deslușește de abia zgomoatele din jur și de câteori își deschide ochii, vede crucea de pe perețele din față, cu Mântuitorul țintuit cu piroane...

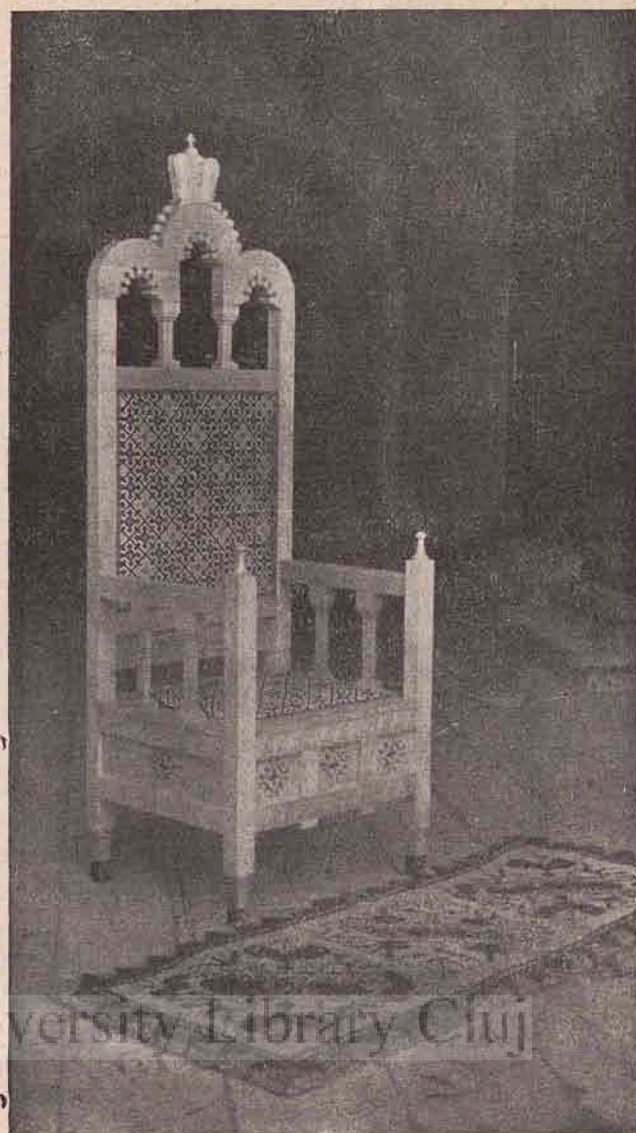
„E prorocul ghiaurilor, își zice Turcul; e mai puternic oare ca al nostru?...”

Și pleoapele i se lasă încet-încet pentru totdeauna.

O fată tineră trece, ca o rază de soare, prin vărrile bolnavilor.

Îi mângăie, le zimbește, și le atârnă de piept medalii sclipitoare.

Răniții înțeleg și o urmăresc din ochi, cu dra-

Tronul arhieresc, cu covorul, pe care l-a dăruit Preasfinției Sale Episcopului Dr. Vasile Hossu „Reuniunea femeilor române Sălăgene“ din prilejul visitațiunii canonice, pe care Preasfinția Sa a făcut-o în Șimleu. Tronul e făcut din jugastru alb de măsarul Ioan Halász, după planul dat de pictorul Antonino Zeiler din Blaj. Jur împrejur, spatele tronului e decorat cu creștături de un dibaciu țăran din Bădăcin, după modele naționale făcute de o membră a Reuniunii. E un foarte frumos dar, pe care „Reuniunea femeilor române Sălăgene“ l-a dat Preasfinției Sale în semn de nețărmurită dragoste.

goste. Unul se ridică într'un cot și încearcă să strige, dar abia poate spune cu glas scăzut:

„Trăiască prințesa!”

O femeie plânge la ușa ambulantei, cerând să-i dea drumul înlăuntru, să-și vadă bărbatul.

Doctorul schimbă câteva vorbe cu călugărița și femeia e admisă să intre. Recunoaște de departe pe bărbatul său și se aruncă plângând peste dânsul. Rănitul o mângăie și-i spune, că o să vină acasă încurând...

Approape, s-aud bocănituri de ciocan: câteva sute de meșteri se îndeletnicesc cu facerea sicriilor. Lucrează de dimineața până sara — și nu mai răzbesc. Dela o vreme îi așază în lazi mari, câte 10—20 la un loc.

„Mâne — spuneă un ofițer bătrân — s-a isprăvit cu munca măsarilor. Unde pot ei să ne dea gata pe

mâne cinci sau zece mii de sicrie?... Căci de atâtea va fi lipsă... Îi vom pune pe toți într'o singură groapă"...

*

Un grup de prizonieri turci trece, sub escortă spre cartierul principal.

Se opresc în fața spitalului, ambulant, să poposească. Sunt galbeni și zdrențuroși, și unul din ei spune, cu glas stâns călugăriței: „Mi-e foame!“ Ea le aduce câteva pâni și împarte între ei și un pumn de tutun. Prizonierii mulțămesc închinându-se până la pământ. Bagă și ei de seamă, că au scăpat de vârtoarea războiului și au ajuns între — oameni.

Spre miazăzi cerul se aprinde ca de un incendiu uriaș. S-aud pocnete înăbușite de puști, bubuituri de tunuri... Și nouri de fum plutesc; nouri însângerați, ce se ridică cu desnădăjduită stăruință, spre cerul de plumb. Sângele curge păraie, amestecându-se cu tina din șanțuri și viețile se sting cu miile, cu zecile de mii într'o singură oră.

În preajma acestui măcel îngrozitor singur crucea ambulanței te mai încredințează, că toate aceste lucruri grozave nu se desfășoară înainte cu atâtea veacuri, când oamenii erau mai puțin civilizați și viețile nu aveau valoarea lor de azi.

Dar crucea... e roșie și ea!

Sângele vărsat cu atâta nesocotință, a murdărit, par'că, steagul alb al păcii de odinioară!

O O O

Cântece

I.

Vino dimineată... vino,
Visurile de-mi destramă,
Frânge brațele deschise
Ce spre caldul lor mă chiamă.

Ochii ce-mi lucesc departe
Stânge-i în lumina clară
Și revarsă somn de moarte
Peste viața mea amară!

II.

Femeie, tu rămâi de-apururi
O frunză legănată 'n vânt,
Încearcă să te ridici la ceruri
Și tu cobori înspre pământ.

Făcutu-ți-a-m și ție aripi
Din ale sufletului meu
Și te-am chemat să vii cu mine
Spre cer senin... spre Dumnezeu...

Dar tu le-ai frânt nepăsătoare
De-odat cu visurile mele...
Mai drag ți-e praful de pe drumuri
Mai drag ca pulberea de stele!

ZAHARIE BĂRSAN

O O O

CHEMARE...

VIORA DIN BIHOR

...N'auzi freamătul molatec al frunzelor, ce s'au deslipit de curând! O adiere de primenire le leagănă aromitor și le scoate din umbră în lumină!

...Nu vezi câmpul inundat de soare! Din brazdele răsturnate se ridică o abureală ușoară; e îngemânarea sevei din pământ cu adierile încropite, din care va miji viață, pretutindeni, pretutindeni!

...Și n'auzi plescăitul ca în surdină al valurilor mititele, cari se ating înfiorate? E simfonia cristalină a izvorului ce sbucnește din ascunzișul ierburilor măta-soase, ale căror firicele înlăcrimate se îngână cu dorul călător, ce pornește în svon de șoapte înainte, tot înainte, împânzindu-se tot mai larg, până ce trece în apele cu huet, cari înăbușă ori ce alt sunet din jurul lor!

Așa și inima ce pareă adormită, rupându-și zăgazurile, nu este putere, să o poată amuți!..

...Uite, colo departe, unde se pierde privirea, cordul e învătmântat în smarald. Din sânul lui se saltă privighetoarea spre înălțimile saturate de aur și rumenite de focul etern. Ea pirue în amurg, cuprinsă de vraja unei dulci beții, chemând iubirea la adăpostul tăriei, ce-și tremură sfioasă coroana de stele...

...Ah, nu simți deodată că ți se curmă resufletul?...

O liniște sfântă plutește pe aripi diafane în văzduhul muiat în ape cu scânteieri de nestemate. Ea te face să încremenești ca într-un vis din alte lumi, cu raze ce nu se stâng!

...E primăvară...

...E primăvară!

...O, vino cu mine, dragostea mea!..

*

...Din învelișul său de frunze, teiul sfânt își picură floarea dalbă. Îți troienește tulpanul ce înfășoară liniile moi ale chipului tău încântător... corole neprihănite îți cad pe sân, pe păr... Te învăluie mirezme îmbătătoare... iar tu te cutremuri ca într-un spasm!..

...Sus, stă soarele la răscruce. Din aureola lui pornesc îndemnuri cătră fire... viața se pune în mișcare înadins.

...Ție, minune suavă cu ochii împăinginiți de rouă, îți țese din fire de aur o broboadă de mireasă!

...Primește-o!..

Roși trandafiri îți întinde firea, aprinși ca obrazii tăi, cari înfloresc, când teiul sublim își scutură floarea, iar soarele strecoară în vanele firei valuri de foc!

...Dar gura ta roșă desfrunzește trandafirul. Din potirui învold au cules albine miere parfumată, ducând-o în știubea primitoare, spre a-și îndulci fagurii...

...Când floarea dorurilor arzătoare se desface petală cu petală, se întunecă calea nălbită a visurilor curate!

...Iubită, pleacă-ți sufletul dragostei ce ne chiamă în miez de vară... nu lăsa să vină asupra noastră nori, când stă soarele la răscruce!

...O, vino cu mine, minunea mea!

*

...Suflet!.. În codri și pe câmp nu vezi decât aur pe frunze și pe ierburi.

...În văzduh se prind fire lungi și subțiri, atât de subțiri, că abia le vezi. Ele flutură ușor, purtate de vânt și nu se rup...

...Sunt fire ce se destramă din caierul naturii îmbelșugate, învălurând tot cuprinsul vieții roditoare și bogate, ca într'o mulțumire adâncă.

...Batozele sfârâie și vuiesc surd... iar aria se umple de năduf, praf, pleavă și... chiote vesele, căci spicurile grele aleg aur curat.

...Pe porumbiște grămăgioarele de știulețe, din cari râd boabe galbine, arămii, adastă mânilor harnice, cari să le adăpostească în pătul.

...Și 'n urma lor miriștea rămâne stânsă, fără vlagă, când iată, că boi mari, albi, vin și primesc câmpul ostoit...

...În crame spumegă vinul roșu ca sângele, ori strălucitor ca chihlibarul...

...Și 'n vânt simțim cum colcăie seva vieții, care-și adună recolta după o așteptare lungă.

Tot aurul naturii bate în roșu acum.

...E foc și 'n norii ce se culcă pe crestele munților.

...S-aprinde pământul. Apele sunt fășii de curcubee. Și lumea, întreaga lume, înnoată în valuri de beție...

Ci... flăcările dispar... pe chenarele cerului se desemnează horbote trandafirii, cari devin mai pale, tot mai pale...

Ah, umbrele se întind!

...Suflet sfânt! Tot ce-a înflorit își dă rodul din prisosul iubirei, ce l-a încălzit!

De ea însă, noi nu avurăm parte!

...Din sânul pământului răsună chemarea la o viață nouă, căci uite, în urma plugului răsar firicele de grâu.

...Și triumphiul cocorilor se îndreaptă spre alte lumi cu soare nou...

...Al nostru stă să apună înainte de a fi răsărit...

O, vino cu mine, și nu mai întârziă!

* * *

— Tu ești? Aievea? În pervazul ușii mele?

...Cum de nu se umple încăperea de lumină?

Ah, da, e iarnă! Eră cât p-aci să uit.

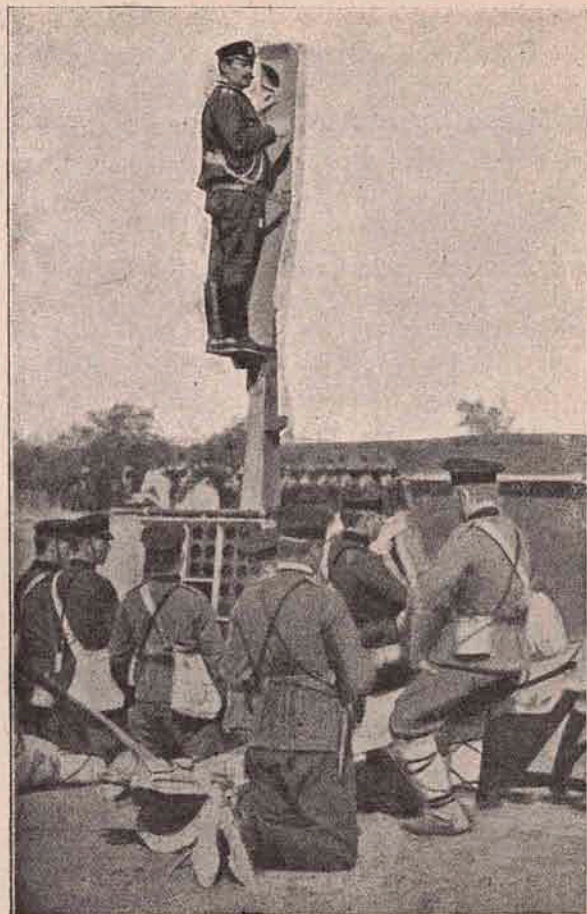
...Ah, iarna, negurile-s dese, iar umbrele grele. Și ele s-așează în unghiere, pe tavan, pe pereți și... în suflet! Atunci... fulguiește afară și... înăuntru. Ce milostiv e giulgiul de nea... ascunde meleagurile întunecate și întinate ale vieții, dinaintea ochilor tulburi.

Giulgiul alb liniștește și împacă orice durere!

...Unde a rămas strălucirea visată în nopțile de veghe? Și unde-s brațele vânjoase ce se întindeau atât de doritor spre fantoma trandafirilor de adineaori?...

...Ah, ele tremură stoarse de aleanul anilor. Și 'n vane orice strădanie... ele tremură înainte.

...De ce nu întri? Te înspăimântă iarna neașteptată? Credeai, că numai la mine nu vei da de ea?.. Doamne, ea nu întreabă de nimeni și nimic. În totul... atât e dureros, că nu lasă să străbată căldura în suflet, atunci

Din războiul balcanic: Ofițer bulgar de artilerie privind de pe stâlp câmpul de luptă.

când el prinde de veste o minune ca asta, că tu... tu tu ești aici!

...Întră! N-ai frică!

...Biet suflet!... Ți-i alb părul... și 'n jurul gurii o trăsătură amară. Încolo, ai rămas frumoasă.

...Vino mai aproape. Iartă, mi s-a întunecat văzul. Nu de mreața lacrimilor calde, că nu mi se izbândise dorul, ci iacă... mi-au slăbit ochii.

...Dă-mi mâna. Nu mai e moale și nu mai e caldă.

...Unde-ți pironesti ochii? Ei, masa, biata masa eră totdeauna așternută pentru doi. Dar n-a venit nimeni. Înaintea tăcămului neatins și pe scaunul, care își adăstase în van stăpâna, sunt flori. Nu de mult erau mai multe, de-mi învăluiau mințile aromitor... mirezmele îmbătătoare, chemate să înlocuiască parfumul ființei tale. Ci iarna se împuținează și florile.

...Astfel te-am așteptat de zeci de ani, cu inimă îndoită.

Și de câteori chemările mele de iubire se izbeau de refuzul tău, ca undele albastre ușor înspumate de stânca de granit, tot de-atâteaori am îmbrățișat spe-teaza scaunului împodobit, vârându-mi capul adânc în flori, ca să-mi înnebunesc sughitul, ce căută să-mi spargă pieptul!

...De câteori se deschidea ușa, mă năpădeau valuri de foc, cari se stângeau în urmă în înghietul, ce-mi cuprindeă mădularele, când în locul luminei așteptate, se lăsă negura desnădejdiei asupra dragostei mele nebune!

...Te-am dumnezeit, te-am dorit și te-am chemat, cercând să-ți câștig inima pentru dreptul vieții. Ci tu te închideai fără milă între cele patru ziduri ale pu- doarei neînțelese.

...Din vreme în vreme căutam să alung vraja, ce-ți înțelenia mintea și voința, dar tu ai preferit să rămâi credincioasă aceluia, care își batea joc de jură- mântul tău sfânt!..

...Nici cerul nu vă sfințise legătura, căci nu v-a hărăzit cu copii.

...Ci tu îndurai orice umilire, de groază, să nu ți se destăinuie chinuita viață.

Acum, când eu nu mai pot să-ți dau nimic, acum când puterile bărbăției mi-s sleite, când stau pe pra- gul bătrâneții, acum... *acum vii!*

S-a stâns vulcanul ce vuiă de ani... sterp e totul!

Nu pot să-ți dau decât regrete și lacrimi!.. Ei, și nimic nu-mi mai poate șterge amărăciunea din su- flet, că toată vloga mi-a rămas în părașinare! Din tot ce a fost bun și nobil, nu mai e nimic. Prin tine am pierdut tot ce se chemă viață, și-n cultul pentru tine m-am lipsit de beția ei!..

...Pleacă!.. Lasă-mă să mor singur, să mor ca un eretic, blăstămându-te acum! Mi-ai turburat liniștea ce mă cuprinsese, venind acum când troienile nesimțirei mă înzăpădiau, gata să mă adoarmă în iluzii, ca pe un copil neputincios! Ah, ai trezit în mine o răscoală acum, o răscoală împotriva lașității tale!..

...Pleacă! Acum vii, când zăbranicul văduviei îți

Domnișoara Ariel Raymond dela teatrul Michel din Paris, cu cele 200 de pălării ale sale, pe cari a cheltuit într'un an de zile suma de 50.000 franci. Domnișoara Raymond a avut nevoie de pălăriile acestea în 200 de seri, cât a jucat pe bina teatrului, unde în fiecare sară apărea tot cu altă pălărie.

înfășoară chipul! Acum vii, când moartea ți-a deschis calea ce duce la inima mea!..

...Pleacă!

...Ce? Tu plângi?... Buza ți se contractează, iar pleoapele-ți se bat ca două aripi frânte? Genunchii ți se pleacă spre scaunul ce fusese plin cu flori?..

...Să nu fi intrat încă iarna în sufletele noastre?

...În asfințitul nostru să se mai poată aprinde lu- mini, magice lumini?

...Credința nu ți s-a fărâmat încă? Tu tot mai crezi?..

Pieptul ți se sbate... îmi cazi la genunchi... Ah nu, ridică-te... ridică-mi sufletul!

...Uite, se deschid zările rumenite de focul etern! Ele ne chiamă, ne chiamă înainte spre adâncuri ne- cunoscute!..

Acum, acum în sfârșit tu ai venit!..

O O O

Un vis...

Pe-un murg rotat, pe-un cal voinic,

Cu coama 'n vânt, cu ochii vii,

Mergea așa pe căi pustii,

Mergea flăcăul mânios

Spre mândra lui...

Ce-i pasă dacă-i frig și vânt,

Că noaptea-l prinde-n drum spre sat...

El zboară dus, căci a visat,

Că mândra lui s-a măritat

C-un alt voinic...

Și merge drept spre casă 'n sat,

Căsuța mică de pe deal...

Îi alb de spumă bietul cal,

Îi mort de foame, neadăpat,

Dar zboară 'n vânt...

Pioși bătrâni, cu păr cărunt

L-asteaptă 'n prag, privind spre drum...

— La ce-ai venit tocmai acum,

Ce ți-a fost drag, e în mormânt,

S-a dus pe veci!..

...În hohot lung, în plâns nebun,

Flăcăul cade obosit,

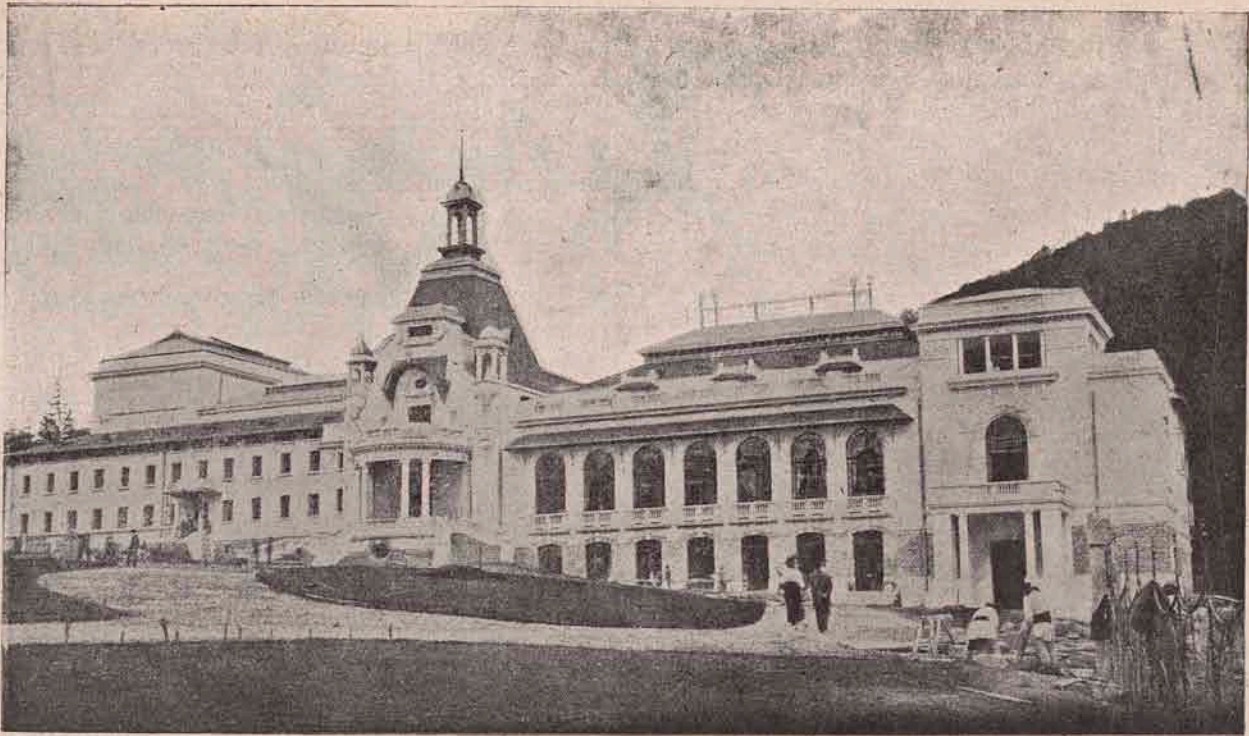
Își simte sufletul cernit,

Privește zarea 'n lungul drum:

...Ce vis nebun!..

G. VLADESCU ALBEȘTI

Casinoul din Sinaia, unde astăvară se făceau jocuri de cărți hazarde, cari au produs o indignare în toată presa de dincolo, cerând ca guvernul să le pună capăt.

FURTUNĂ

I. DRAGOSLAV

Deasupra târgului nostru, spre sfințit, pe un deal e o biserică de lemn, a satului Buciumeni, făcută de un popă de pe vremuri, încunjurată de copaci, un fel de crâng singuratec, întrucât, din târg până acolo se fac numai ogoare și deacolo în sus iar, — azi locuri de arătură care câteodată când is toloace pentru stâni, când popușoiști, când pâne albă și ovese.

Pe locurile astea, cum v'am mai spus, mi-am perdut cei mai frumoși ani ai copilăriei mele, jucându-mă cu băeți și prietenii mei, de atâteaori pomeniți: Chitarcă, Nicu Lamașanului, băeții lui Vasiliu și întreaga cimotie de prin Pietrari și ulița Rădășenii, mai ales primăvara și toamna până a nu se scrijeli ogoarele cu plugul, dela luatul omătului, ne țineam numai de haiduc și minge, iar dela culesul grânelor pânăce iarna își așeză cojoacele, de tot felul de năzbâtii. Toamna, când se fac manevre pe la noi fie de regimentul din oraș, fie că vin și de altele din altă parte, atunci și noi ne adunam, seara după ce eșeam dela școală și sărbătorile băeți mulți, mulți, din toate mahalalele și între alte ne prepuiam de-a soldații, și făceam lupta cu săbii de lemn și puști de soc și alergam cât țin miriștele și ogoarele de lungi, și dam de locuri unde avuseseră oamenii barabule și găseam chiar cuiburi întregi uitate și nesăpate, apoi, până dădea înghețu, după ce măntuiam cu jocul, nu eră seară să nu adunăm măcar câte o tăfâlcă, dacă nu câte o dimerlie și, în foc. O parte din băeți, odată cu noaptea se duceau pe acasă; iar altă parte, între care erau Ionică-Ion și Alexandru, băeții lui Vasiliu, Chitarca, eu, Bălu și Nicu Lamașanului, ne așezam în jurul palalaei, la povești până se coceau cartofii și nu numai noi, dar focu nostru aducea la încălzit și pe păzitorii de vite cari erau eșiți cu vacile pe dealuri și cu toții spuneam fel de fel de comedii, că ne înfioram și ne eră urât să ne ducem singuri acasă; iar în nopțile cu lună dupăce

măntuiam de molfăit toate barabulele, săream prin grădinele oamenilor unde știeam că au mai rămas roade neculese.

Într'o toamnă, pe când tot așa după ce ne jucărăm de a Mucius Scevola și Orațiu Cocles, ne înșirărăm, iarăș după cartofi, și ne pregăteam să adunăm băle și găteje pentru foc. Eră cam frig și cerul presărat cu nouri răsleți, nestatornici, părea o lume de balauri mișcându-se în o mocirlă de humă. Când sub un dâmb, în hotarul târgului, vedem foc. Bucuria noastră și ne-am zis: „Măă, oare cine a fi făcut focul?“ Și ne-am numărat, nu cumva unul din ceată, să fi perit, pe neștiute, și să ne facă ciudoși, a aprins el focul; dar văzându-ne în păr, am zis: „Hai, mă, să vedem cine-i?“ Când colo moș George Furtună din Buciumeni, îmbrăcat cu suman și încălțat cu ciubote se încălzeă la foc, și mai încolo, pascănd niște vaci. Îl cunoșteam pe moș George și pe femeia lui: eră un om ca de cincizeci ani, cu plete scurte și presărate cu fire albe, se uită la om pe sub pălărie sfios și cu ochii plini de bunătate. Mătușa Ilinca, — cum îi ziceam noi, nevasta lui eră o femeie mică, groasă, și urâtă cum nu-i femeie prin părțile noastre. Cu toate astea, se vede că-i eră frumos sufletul, că nu eră un chip care să-ți displacă, ba aveă haz, cum eră croit: obrazul rotund cu un nas mare și borbănos ca o barabulă, iar când vorbeă, aveă ceva din glasul cânelui când hămăește. Și mă miram ce l'a făcut pe Furtună să ia asemenea pocitură, că doar el se vede să fi fost chiar frumos om de treabă, par'că nu trăia în lume: nu se sfădeă cu nimeni, nici nu cinsteă cu nimene, da femeia lui nu eră zi să nu meargă la târg, cu traistă încărcată, nu știu cu ce, și seara să se întoarcă cu chef, împreună cu Chiticeasă și alte femei din Buciumeni, bălăind de răsună liniștea nopții:

„Săracu bărbatu mneu,
El muncește și eu beu.
La argea nu știu să țeș
La pahar mă 'ndes, mă 'ndes.

Apoi cei ce o auzeau, ziceau:

„la auzi Furtunoaia, săraca! Și Furtună paște vacile pe câmp, face mâncare de mânâncă și dânsa când vine“.

Și se minunau toți cum poate un bărbat să rabde asemenea femeie.

Și ne-am dus la moșneag și i-am zis:

„Bună seara, moș George, ce mai faci?“

— la și eu, mă încălzesc la foc, că am venit cu *gitele* o leacă și mi-i frig“.

— Da pe noi ne lași?“

— Da, n'aveți o țigară, nu?...

— Nu bem tition moș George, îi răspunde Chitarcă, — după obiceiul cum se zice la noi despre fumatul tutunului.

— Apoi, dă, de vi-i cu voia, zise el, ședeți. Da ce vânt vă aduce pe aici?“

— Am venit să coacem niște barabule.

— Le aveți cu d-voastră? întrebă el.

— Nu, îi răspunde unul din noi, da ne ducem să luăm. Și ne înbierăm.

„Haideți mă!“

Și o parte din noi ne împrăștiarăm pe ogoarele pe unde mai culeserăm cu alte zile înainte cartofi, iar băeții lui Vasiliu aduseră crengi uscate din huciu și băle. Focul, nu mult se făcù mai mare, se suu de un stat de om și cei ce se duseră pe ogoare se întoarseră și trântirăm o dimerlie de barabule în foc. De acolo ne așezarăm lângă moș George, iar Chitarcă, se uită la pălăria pleoștită a moșului și grăi:

„Măi, care spuneți o poveste?“

— Să spue moș George, îi dă Nicu Lămășanului, că e mai vechiu.

— Apoi, eu ce să vă spun, răspuse el, de cât ceva din tinerețea mea. Îmi place mult să povestesc din tinerețe, că povești am știut atâtea, da toate le-am uitat.

— Ceva cu haiduci, moșule?“ îi zic eu.

— Apoi, de astea de hoții iar nu prea știu, că pe aicea nu au fost decât de ceia de drumul mare, prădători, de creștin, de jidov, pe care i-o tot prins stăpânirea și i-o spânzurat, ori o înfundat ocnele cu dâșii. Da să vă spun ceva din tinerețea mea, și moșu arătând cu degetul un tăpșan înalt ce era dincolo de crâng, zise:

„Vedeți, măi băeți, colo deasupra bisericei au

fost niște case: îi zicea la curțile lui Cicerea. Eu am apucat pe boerul ista, că la el am tras întâi când am venit din Cordun, cu femeia mea.

— Da dta nu ești de pe aici? întrebă unul dintre noi.

— Eu nu, răspuse el, îs Cordunean dela Stupca, din ceia parte, și am fugit din pricina cătanelor, că pe vremea mea eră oastea grea: câte cinsprezece ani. Pe urmă au fost șapte și unde? între limbi streine și păgâne care nu posteau nici sfânta vinerea, nici *niercurea*, și mânâncă mâfe.

— Da, mnitale, nu ți-a dat mâfe, moșule, îl întrebai eu.

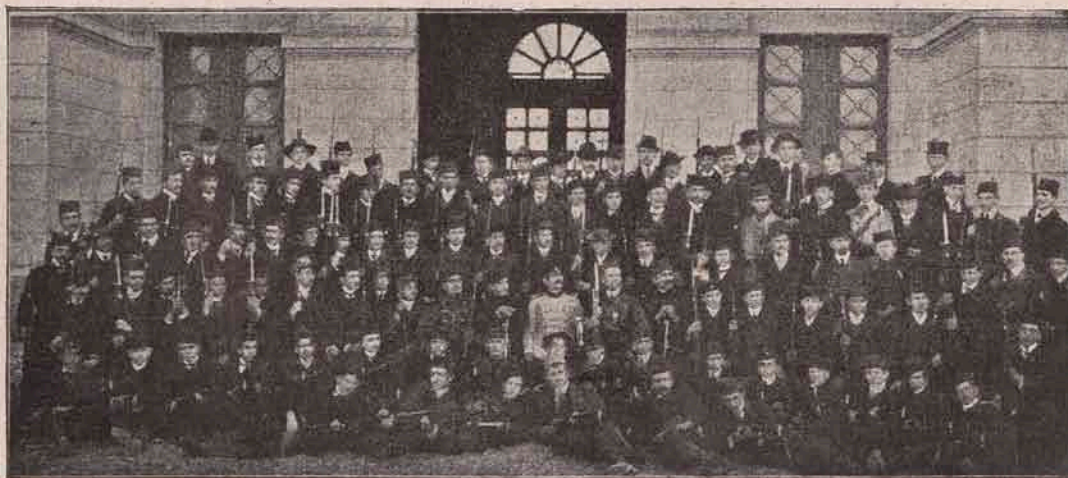
— Mie? Da, eu, par'că am făcut meliție, că de ceia sânt pe locurile *ieste*. Și urmă el, te trimetea tocmai la *Aliov*, unde uitai cum se zice și „bună ziua“ pe mulduminește. Te duceai tânăr și cu parale și veneai bătrân, gol și rupticos și câte doi, trei ani pe drum, că nu eră trin, poștă ca amu. Cu postălioanele nu mereau decât boerii cei cu dare de mânâ, negustorii și slujitorii țarei, iar ghietul liberat trecea tot printre nății streine și tot cerând din sat în sat. Apoi, mulți nici nu ajungeau acasă, mureau pe drum. Așa, că lumea nu prea grăbea cu meliția ca azi, și câtă să scape cât putea. Care eră meșter scăpă, care nu, străinătatea îl mână de aveau mamele și ibovnicele ce-l bocî. Că de atunci a și eșit cântecul:

„Cine a stârnit cătania
Mâncă-i-ar casa pustia
Și *copchii* sărăcia“...

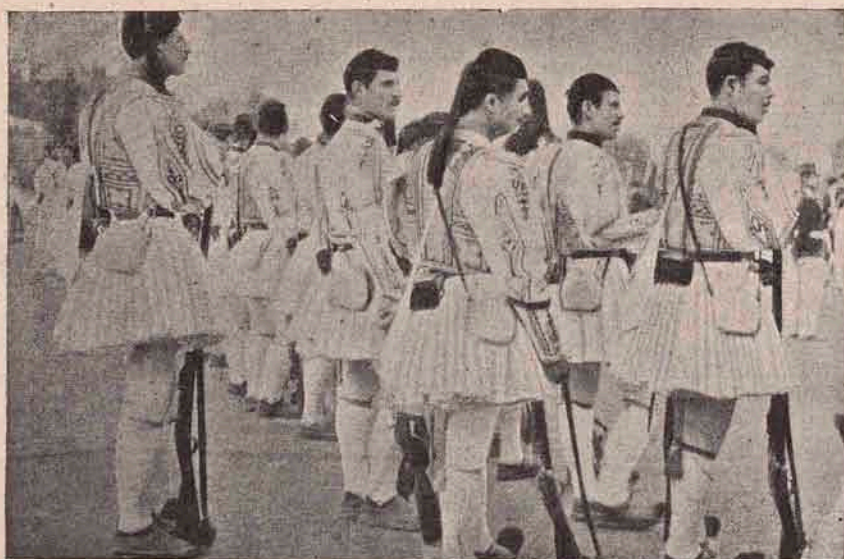
Dar eu, la spusele moșneagului care știam toate astea de cătanie dela tata, îl întrebai:

„Da zice, moșule, că pe atunce — așa am auzit — că te prindea cu funia la oaste.

— Tocmai, răspuse el, cecece și *vram* să vă spun, că nu luă ca *amu*, cu hurta, ci pe fiecare an din tot satul unu. Și puneă vornicul ochii pe el din vreme și cum știă că și acela nu s'ar duce, numai te pomeneai, într'o noapte, cu casa înconjurată de vătășei și de alți oameni și de nu te dădeai prins și cătai să fugi, te găbuiă la vreo străntoare și-ți aruncă arcanul după gât ca la caii sălbatici. Tu nu vrei să te dai și de-ți eră coperișul de pae, bine de bine, de nu, eșeai pe unde eșeă fumul și cu barda în mânâ, ce aveai, și dacă din cei ce-ți ațineau drumul găseai unul mai slab de inger, strigai: „Fugiți, că dau!“ Ori îți lăsă cărarea slobodă, ori doborai pe unul, de nu, numai te pomeneai cu ștreangul după gât. Dacă scă-

Din războiul balcanic: Studenți sârbi voluntari, cari la izbucnirea războiului s'au înrolat sub drapel să lupte pentru drepturile naționale.

Din războiul balcanic: Infanteriști greci.

pai de dâșii și găseai pe drum o fată, o vadană, ori aveai o ibovnică și o cereai și mergeai după tine, te duceai cu dansa la o biserică și te cununai. Apoi, nu-ți mai zicea nimene *nimic*.

— Și dacă treceai, așa neînsurat, în altă țară, moșule, îl întrebă Chitarcă, te urmăreă?

— Păicum, răspunse moș George, te luă în locul altuia din țara ceea. Din pricina asta băețanii se însurau la șaisprăzece ai“.

Aici, eu, care știam mai multe tâlcuri dela tata, îl întrebai:

— Da, se zice, că-i plăteau bine pe cei ce făceau oaste.

— Apoi, răspunse moș George, dacă scăpă teafăr dela cătane și venea napoi, satul puneă mână dela mână și-i luă car, boi, vacă, îl însură, împăratul îi da loc de casă și arătură, boerul de pe moșie lemn de bordei, și eră cel dintâi în sat, da când te gănești, cincisprezece ani, îți eră lihamite de toate.

— Va să zică pe mneata tot oastea te-a adus aice, moș George, întrebă Alecsandru Vasiliu, fratele lui Ionică-Ion.

— Apoi, ce credeți că de florile mărilor, zise el. Meliția, bat-o pustia. Da să vede că așa a fost dela Mnezău...

Se vede când îi vine ceasul omului, atunci le face toate, că din ce pricină, că nu m'am însurat mai din vreme, tocmai pela douăzeci de ani am pățit'o. Și tocmai atunci, vreme, când e inima mai înfierbântată în român și mai cu dor a strânge *copchilele* în brațe, îmi găsisem și eu una. — Mă rog, eram tocmai la rostu meu și la joc cine învârteă fetele mai cu foc? Eu. Și cine suiă țuhalu de o sută de chile, de popușoi, în pod? Eu. Și nu mergeau treburile Doamne! Doamne!.. Unde îmi merg anii măcar pe jumătate: chimirul plin cu galbeni, car cu boi în ogradă și fată frumoasă în sat. Unde puneam eu mâna și Dzeu mila.

— Și te îndrăgeau fetele mult, moșule? îi tae vorba Ionică-Ion.

— Mureau după mine nu alta, și eu o știam, și când intram cu caru cu boi în sat, ori veneam dela plug, ele pe la porți: „Uite, fa, trece cutare“. Și le frigeam inima, că nu mă uitam decât la a mea.

— Și erai frumos? îl întrebă noi.

— Frumos, când mă duceam la sfânta biserică, ori

la joc, mă uitam în cofa cu apă și par'că mă văd cât eram de chipeș.

— Nu pari moșule, îi zise glumeț Ionică-Ion.

— Amu, ne răspunse el, am îmbătrânit și m'au bătut atâtea năcazuri de atunci, cum voi spune. Vedeți părul meu încăruntit, atunci eră cum e borangicul.

— Un lucru mă mânca: cătania. Aveam un presămțământ că pe mine au să mă ceară la cătane. Și când mă gândeam că au să-mi tundă pletele Nemții, amețeam.

Și tocmai, că e o vorbă „de ce te temi, de aceea nu scapi“, într'o duminică când pășeam pe al douăzeci și unulea an, cum jucam eu în horă lângă a mea, deodată văd că vine vornicul spre mine și bătându-mă peste spate, îmi strigă:

— Strașnică cătană.

— Erai așa de voinic moșule? îl întrebă Nicu.

— Cine trântea pe flăcăul cel mai legat? Eu. Și apoi nu vam spus: țuhalu de o sută de chile îl suiam în pod numai cu o mână. Și cum v'o spun, cum am auzit, o negreală ca noaptea mi se lăsă pe ochi și o greutate ca de cinci chile la inimă și mai să pic jos, da de rușine nu m'am dat și mi-am zis că doar nu-s muere. Incolo *nimic*: par'că n'ar fi spus el vorbele celea, a vorbit cu popa, cu alți gospodari ce erau pe la joc, și asta par'că m'a mai liniștit, ba credeam că a șăguit, da tot în fundul inimei a rămas un pic de bănuială și un presămțământ amar și mă duceam unde mă duceam și mă gândeam la spusa vornicului și mă scârbeam de nu puteam nici mânca, nici dormi, mai ales nopțile nu puteam dormi, mă mâncam cu gândurile și ascultam dacă nu cumva au și venit să mă prindă. Umblau șoarecii prin pod, bătea prin streșini vântul, băteau câinii, azeam sberând vacile în grajd și eu săream ca ars în sus și mă uitam pe fereastră. Da să spun la părinți, pace: îmi venea greu să-i supăr. Da într'o sară așa după Tăerea capului sf. Ion, după ce ne culcasem, numai ce aud un glas necunoscut afară: „Acasă-s gospodarii.“ Eu de ici am zis: „Haiti!“... și am și fugit în pod.

Da mama sare: „ce-i măi băete, ce ai fugit?“

Da eu eram în pod.

Ce eră? Venise un vătășel să spue că a doua sară să mă duc la strajă...

Și asta mi-a dat de bănuț, că, ce mi-am zis, anume mă chiamă să mă prindă. Și atunci le-am spus la ai noștri, ce mi-a zis vornicul și de ce am fugit în pod.

Toți au rămas, ca fulgerați, gânditori, da tătucu le-a spus: „Să se însoare și pace, de vrea să scape. Chiar de ar lua o țigancă și lasă, că de straje mă duc eu, și oi află eu ce-i și cum“.

A doua-zi mă dusei la a mea:

— Și eră frumoasă, moș George, întrebă Chitarcă.

— Frumoasă, se uitau mulți flăcăi la dansa și cam aveau ciudă pe mine. Mai ales feciorul vornicului se sfârma după dansa. Și ea pricepea și nu se da, cel puțin așa părea, da pe urmă am văzut eu ce a fost.

— Te-i pomeni, că vornicul ți-a fi făcut și pocinocul, zise Nicu.

— Poate. Și eu am rămas cu bănuială, da bine nu mi-am dat socoteala, ci pe urmă tot m'am domirit eu

că cum m-am dus de i-am spus, ea a început să râdă și a zis și dânsa, că nimic nu-i de făcut, decât să ne luăm.

— A răs de mmeta, moș George, grăi Bălu.

— Știu eu, că toate mi-o mers atunci pe dos. Și părinții ei că mâr, că hâr, că nu-s pregătiți, știu par'că și ei aveau cunoștință de șotiea asta. Da fata a zis să mă pregătesc să fugim. Sara a fost tătuca la strajă, da n-a aflat nimic, știu par'că se cloceă ceva ascuns. Eu a treia zi m-am dus la Suceava să cum-păr ceva pentru fugă: un șal ibovnicei, o cătrintă și o păreche de păpuci roșii și sara m-am înturnat. Am dat pe la dâșii pe la grajd și i-am spus. Și ne-am învoit să mă aștepte pe aproape de miezul nopții în fundul grădinii la dâșii. Amu ori că s-o oblicit, ori că ce a fost, nu știu, că, pe când mă pregăteam să es din casă, deodată numai ce văd lumină afară și glasuri:

„Foc! Foc! Săriți, că arde!...”

Mă uit, casa înconjurată de oameni, unii cu rășini aprinse în mâni, alții cu funii, pregătiți, ca și cum ar stă să prindă un bursuc în bârlogul lui. Da mama și eși repede afară și repede a încuet ușa cu drugu și a răcnit:

„Ioane, fugi că au venit să te prindă”, și mama și cu soră-mea s-au pus pe bocet.

Atunci, nu știu ce s-a petrecut în mine, că am apucat barda de sub pat, mai iute ca mâța mă suii în pod, și cum acoperișul casei eră de pae, răzbesc prin el. Da ceia au și început să dea cu toporul în ușă, iar eu le strig celor ce mă pândeau cu funia: „Alivanti, că dau!” Și de pe coperiș dau pe șură, și mai iute ca gândul mă reped de sus și cad drept în capul unui om.”

Aice toți răseram și vorbirăm:

„Brava, moșule, strașnic ai mai fost”.

— Și — urmă el răsând și după o mică întrerupere — îl fac pe cela grămadă, cine a fi fost, ceia se zăpăcesc și, tivai băete, peste garduri, peste porți, și doar am auzit lătrat de câni în urmă, treziți din somn și glasuri: „După el! După el! Săriți!... Prindeți-ll...” Am auzit câteva garduri pocnind în urmă și împușcături și m-am tot dus cu capul gol, peste câmpuri, peste pârae, ierburi și arături, și când s-o făcut ziuă eram la hotarul țării nemțești. Amu, ce să fac eu: dincoace *livizorii* finanții, dincolo cazacii.

Din războiul balcanic: Rezerviști bulgari pornind spre câmpul de luptă.

— Da cum erau cazacii moșule?, îl întreb eu.

— Cazacii, răspuse el, erau pe ei cu niște mantale lungi roșii, cu cușmă de blană albă și cu un fund roșu cu canaf spânzurat în jos, ca la Turci, în-cinși cu sabie și cu pușcă în spate. Așa erau și mă temeam, așa cu capul gol, să nu mă prindă unul și să mă întrebe unde mă duc, și m-am oprit, când iată o stână. Fac spre dânsa, câni la mine”.

Aice, Ionică-Ion îl întrerupe:

„Da lung mai ești la poveste, moș George”.

Da el sări: „Cu cât ai vorbit, cu atâta te-ai zăbovit, da ia mai bine vezi, că uite, se stânge focu și nu ne mai vedem la față și, dacă nu ți-i de poveste, fugi mai bine de mai adă ceva băle, *schini* și vreascuri de pune pe foc”.

În adevăr, tot luându-ne cu povestea, focul doar o leacă mai pâlălăia ca un opaiț, iar în jur întuneric de deabia ne vedeam fețele.

Da Ionică-Ion grăi: „Eu mă duc după ceva vreascuri. Dvoastră spuneți înainte că vă voiu întrebă eu ce a fost, și s-a dus pe miriște.”

„Da ia vezi de barabulele celea, grăi Nicu, moș George, că-s mai aproape de mmeta”.

Moș George scociori, scoase una și zise:

„Nu, nu, mai o leacă, cât oi mântui povestea is gata. Nu, că-i mare șotie cu povestea mea...”

— Te-i pomeni, moșule, îi zic eu, că fata a avut ibovnic și pe feciorul vornicului, și s-au pus să-ți facă pocinocul anume să te duci.

— Stați, să vedeți, și aici moșu își scărpină fruntea cu degetul arătător, făcând un „hâm” dând și el din cap ca și cum s-ar fi minunat, și urmă:

„Mă duc la stână, acolo strig și fac semn unui cioban ce eșise afară să vie la mine. Câni dau, cela vine, și întreb dacă baciul eră acolo. El a zis că da. Și i-am spus că-s din un sat aproape, dela Măzănăești, și mă duc la Tolva, și am vrut să beau apă dintr'o fântână și mi-am scăpat pălăria înlăuntru, și poate au vre-o cușmă ceva, să le-o cumpăr.”

„El se scărpină după ceafă și-mi zise: „Hai la stână să vedem”.

„Acolo, ce a vorbit el cu baciul, că mi-a scos o căciulă nu-șe de unde, plină de făină, *jupchilă* și uscată ca o mătă moartă, și mi-o dă. Eu îi dau de un pacioc cu hârtie și de un *cinzeap* de rachiou. Am mai băut niște zăr, o bucată de caș, și m-am dus, când aproape de Tolva, văd o *copchilă*, mânând niște găște în sat.

— Da, unde e Tolva, moșule?, îl întrebă Chitarcă.

— Tolva, răspuse el, dela Horodniceni, treci șanțul, *fruntiera*, și dai în Tolva. Eu știam unde e, că fusesem și la Horodniceni, la o Duminecă-mare, și satu ista e chiar la granița românească, și, dincolo, peste șanț, în Bucovina, Tolva.

„Și — urmă moș George — întâlnesc o *copchilă* cam de cincisprezece ani cu niște găște. Fata nici urâtă, nici frumoasă.

— Te-i pomeni, moș George, că eră chiar lelița de acasă, nevasta mni-tale, întrebai eu.

— Apoi, nu mă întrerupeți...”

La vorba asta numai ce auzirăm un „zup”, un braț de vreascuri pe foc,

și umbra lui Ionică-Ion se zări la spatele mele, ca o nălucă, iar Chitarcă „puf! puf!” de vreo două ori și para iar zbucni, cu pocnituri și pârâituri de băle, după care el, ștergându-și ochii de fum, grăi:

„Și cum a fost, moș George?”

— Acolo, o copchilă — urmă el — cu picioarele răpănoase, cu niște obraji bosumflați și roșii ca merele coapte, cu un nas borcănos, îmbrobodită cu tulpă și cu o bondiță veche, părea o moniță. Ce mi-a venit atunci, că am întreat-o:

„Da a cui sunt găștile, fetică?”

Da ea-mi spune mâniașă: „A dracului!”

— Da ești de aici din sat?

Da ea îmi spune: „că doar nu oi fi de aiurea”.

— Ai părinți? Tată, mamă?

— Dacă i-aș avea, n-aș fi așa de rău îmbrăcată”.

Aici mi s-a muiat inima și am rămas gânditor și mi-am amintit vorba tătucăi: „Să iei și o țigană”. Pe urmă râsu ibovnicei, graba cu care au venit ceia să mă prindă, târcoalele feciorului vornicului. Toate mi-au dat de bănuț și s-au înfipt în inimă ca un cuțit, și n-am mai putut de ciudă și mi-am zis, că nu mai am ce căuta în sat de mi s-a tâmplat așa, și am grăit fetei:

„Fa, fetică, nu mergi tu după mine?”

Atunci ea își băgă degetele în nas și se uită pe sub gene la mine, măsurându-mă din creștet până în tâlpi.

„Ce te uiți, i-am zis, uite, galbeni ici, și am băgat mâna în cureaua și-am arătat un pumn de bani.

— Mneata șuguești, bădică, mi-o zis dânsa.

— Ba de loc, vreau să mă cunun cu tine, i-am spus, te iau cu ce te găsești”. Da ea, așa a fost de vesăloasă, că a zis: „Da găștile?”

— Tot ai zis că sunt ale dracului, îi zic eu, lasă-le lui:

— Ba-s a popli, a zis ea, da s'or duce ele singure acasă”.

Și vorba asta o spuse moș George cu lacrimi în ochi și urmă plângând: „și m'am cununat cu dânsa chiar în ziua ceea la biserică la Drăgnești. Popa mi-o dat o hârtie la mână, am dormit la Băișești, la un cuscu a nostru, și a doua zi am trecut printre *bichete hranița*. Da în sat nu m'am mai dus că mă temeam să nu mă rădă lumea cu sluta.

„Pe atunci satele erau rari și câte erau, din pricina dărilor grele și a tâlhăriilor ce se făceau și a Turcilor, că îți fi cetit și mneavoastră prin cărți, că pe aice au fost Turci odată. Pe urmă a venit foamete, holeră, ciumă. Pe urmă Pahonții au venit, și oamenii, care fugeau din pricina păgânilor și a Rușilor, care mureau de boală. Pământ era cât lumea. Nici nu era cât era, că nu erau brațe, și boerii țipau de oameni. O vorbă să fi zis numai și-ți dădea pământ, lemn de casă, boi, vacă, numai să iei pe boeresc. Și mergând noi așa, ajungem ici deasupra Rădășenilor. Când, hop, un boer cu o droșcă înaintea noastră se oprește și ne întreabă de unde suntem. Noi îi spunem că suntem din ceia parte și am vrea să ne băgăm undeva să muncim, să găsim un sat să ne așezăm și îi arăt hârtia de cununie. El a zis: „bine!”, și ne-o mânat să mergem la Buciumeni și ne-o arătat curțile din *șușă*, și să-l așteptăm că se întoarnă...”

„Eră pe la nămiezi când am ajuns și porțile deschise.

— Da, ia vezi, nu s'au mai copt barabulele, îi tae vorba Ionică-Ion.

Și, moșneagul scociorând iar cu un băț, scoase o cartofă și vorbi:

„I-hă! Amu is coapte”, și urmă apoi iară „Și, cum spun, porțile deschise, deoparte și alta a porților câte un bordei în care zăceau arnauți cu fesuri lungi și cu brăuri roșii, și tocmai atunci, niște țigani robi cu strae numai peteci pe dâșii și cu coarne și cu lacată la gât, duceau pe niște uși, niște mămăligi ca acele...”

— Și unde le duceau?, întrebai eu.

— La câmp, la muncitori, răspuse moș George. Da, nu scoateți barabulele?

— Măi, Alexandre, grăi către frate-său Ionică-Ion, scoate sarea, că eu mă duc să mai aduc băle, c'apoi oi mai auzi”.

Și în vremece cela scoase o hârtie cu sare din buzunar și noi luarăm a îmbucă câte o barabulă, și până se întoarse și Ionică-Ion cu vreascurile, moșneagul trăgând barabulele din spuză, povesti:

„Ne-au întreat arnauții ce vrem și le-am spus. Ei ne-au îndreptat la bucătărie și ne-a spus să așteptăm acolo, și am așteptat.

„La vremea mesei a venit și boerul, a stat la masă și se vede că i-o fi spus cineva că suntem acolo că a dat poruncă și ne-o dat și nouă bucătarul să mâncăm. Și după asta ne-o chemat în cântălarie la el, și ne-o întreat cum vrem să ne tocimim.

Eu i-am mai spus că mi-ar fi să mă așez într-un sat să-mi dea o bucată de loc, să-mi fac o leacă de casă și să lucru boeresc în schimb. Și el mi-o zis, că el îmi dă loc cu zece prăjini de livadă, lemn din pădure, o vacă, doi boi, car, plug și eu să-i plătesc cu boeresc, și chiar după ce oi plăti tot, să n'am voe să mă duc de pe moșia lui, nici să lucrez pe altă moșie, iar de zăpis și înscris nimic. A zis că nu încheie cu noi nimic, de cât ne-o arătat un bici, în cuiul ce-l avea deasupra mesei de scris și niște coarne de bou, zicând, că de om fugi și ne-o prinde, cu acelea are să ne răsplătească.

— Vra să zică, moșule, îi tae vorba Nicu, molfăind, avea să vă bată și să vă pue coarne ca la boi.

— Poi cum, răspuse el, și pe dată o și chemat parcălabu de pe moșie și vornicelu și a dat poruncă ca să ne dea tot ce am vrea noi. Dacă ai fi venit peste două săptămâni, ai fi văzut casa numai bărne și pe baba mea dând în gropchi cu unsul, iar pe mine zorind să fac și o șură pentru boi și car. — Și nu te-ai mai dus acasă, dincolo?, îl întrebă Chitarcă. — Ei, nu, făcū el, m-am dus. M-am dus îndată, da am găsit scârbă mare, că au crezut că m-am prăpădit. Apoi a venit și mama la mine și tătucă, că amu nu-mi păsă că mă cununasem.

— Da ibovnica ce s'a făcut? îl întrebă vesel Chitarcă.

— Apoi, de dânsa vreau să vă spun, n-o murit, s-o dus îndată după feciorul vornicului. Da o oșândit-o Cel de sus, că-i trăgea cela niște bătăi, de se urcau în slava cerului. A murit de mult... Și a murit și tătucă și mama după asta. Boerul a murit și el. Și *copchii* lui au vândut moșia și s-o dus la *Ieși*. Apoi, nu știu, ce s-o mai întâmplat cu dâșii și așa s-au risipit, iar cel ce ce a luat moșia, a vândut și temelă la oameni, la streini, de și-au făcut case. Și am rămas din toți numai cei vechi: Vasile Drăconu, Gh. Turcu, Toader Arghiroaei și eu și cu baba mea. Apoi au venit *copchii* și am mai însurat dintrâșii. Am prefăcut casa, și au fost multe, multe... De amu ce o vrea cel de sus. Câte s-au dus, am văzut, câte or fi le-om vedea. Amu rămâne rândul mneavoastră să trăiți.

Aice se făcù tăcere, doar vântul nopței începù se bată strein peste câmpii goi, care luă para focului și o mână pe miriști, pe când moș Gheorghe sfârși:

„Și așa, măi băeți, și amu îs bătrân, dar se vede că mi-a fost scris să-mi crape pământul aici și aice să mă sfârșesc. Da mulțămesc lui Dzeu că sunt sănătos. Amu pot să mor. De atâta îmi pare rău, că au murit părinții și cum a fost că nu știu de ce, nu m-am putut duce la îngropăciunea lor“.

La asta își șterse lacrimile cu dosul palmei și printre lacrimi mai rosti: „Au murit, săracii, și eu nu i-am văzut“...

Răsărise luna, când am sfârșit de molfăit, și luna printre nourii răsleți pareă o pară scaldată în fum. Să fi fost nouă ceasuri când am mântuit și darăm să ne ridicăm, când numai ce auzim niște lălăeturi cunoscute de femei, de departe, venind dinspre târg, între care am auzit vorbele:

„Săracu bărbatu mneu
El muncește și eu beu.“

Băeții au pufnit de răs și și-au dat coate, sop-tindu-și unul altuia: Furtunoaia. Iar moș Gheorghe ca și cum ar fi priceput de ce e vorba, că zise:

„Auziți? — Baba mea. De, s'o chefuit și ea, pe ziua de azi. Da, de ce să și facă: dacă n-a bea amu un pahar, când are să-l beie? Că-i streină, și o rămas de părinți de mică, și o bătut-o scârbele. Eu, dă, mă mai duc, pe ici pe colo. Cum e amu toamna, mă duc în jos, la poiană și ea rămâne cu cophiii sângură“.

Nu mult, lălăeturile se apropiară și niște umbre dară pe cărarea ce leagă târgul cu Bucumenii, iar moș Gheorghe se ridică și strigă: „Ilinca! Fa, Ilincă, fal — Hei-hei, se auzi glasul hămăitor al Fortunoaiei: Tu ești moșnege? Și umbrele se apropiară pe carare și începură cântecul:

Săracu bărbatu mneu...

„Apoi, sara bună! — grăi el — și mai poftiți, da, aduceți și o leacă de tition. Și alergă după vite, strigând: „Stăi Ilincă, stăi!“

Iar noi, veselii de natura lui moș Gheorghe și minunați de jetea lui, ne-am ridicat, iar Chitarcă a zis:

„Hai, măi, la mere“.

Și, sfātuindu-ne în ce grădină au mai rămas poame neculese, ne-am dat cu gândul că mai bine să sărim în grădina dlui Irimia, dascălul de clasa III-a dela școala primară din târg, că lasă că eră grădina mare, dar aveă mulți peri tomnatici, din care unii par'că înadins îi lăsă neculeși să culegem noi, și am plecat.

O O O

EGC...

Traff ihr das Schiff...?

Richard Wagner.

*Eu sunt eternul Olandez Pribeag,
Purtat în larguri de nebune vânturi,
Eu sunt eternul Olandez Pribeag,
Robitul neștiutelor pământuri.*

*Din noapte 'n noapte-alerg, din mări în mări,
Și niciodată nu privesc în urmă,
Și niciodată nu aud cântări,
Și calea-mi niciodată nu se curmă.*

*Mi-e sete de-o clipită de popas,
De-un gând... de-un suflet drag, să mă 'nțeleagă...
Dar trec mereu — o umbră fără glas —
Căci inima-și nu mi-o dă nime 'ntreagă...*

VASILE STOICA.

MISTERUL POETULUI

Roman de ANTONIO FOGAZZARO

Trad. din italienește de: D. TOMESCU

— 32 —

XXXVIII.

Făcusem o plimbare și ne întorceam în grădină.

„De ce mă iubești?, zise ea. Din pricina visului?

— Nu, nu! — răspunsei răsând. — Din pricina viselor... Vă rog domnișoară, să ziceți din pricina viselor... simt acum că nu v-am iubit niciodată.

— Da? — exclamă Violet uimită, dar c-o expresie de fericire. — Va să zică dvoastră m-ați amăgit, stimabile domn. Ceea ce mi-ați spus la Belvedere despre glasul, despre vieța și nădejdea mea, n-a fost atunci decât o adevărată comedie. Bravo! Și când mi-ați făcut, mă rog, cinstea să începeți să mă iubiți?

— Nu te-am înșelat deloc niciodată — răspunsei eu — dar cred că m-am înșelat pe mine însumi, cred că aceea mare zguduire sufletească din pricina visului n-a fost altceva decât numai o simplă beție a închipuirii mele. Știi când cred eu, c-am început să te iubesc cu adevărat? În poiana dela S. Nazaro, când ai fost atât de răutăcioasă și când mi-ai spus obrăznicia aceea.

— O, ce târziu!“ zise ea, împreunându-și mâinile și răsând.

Cât eră de dulce și desfătător să-i reamintesc cuvintele ei ascuțite și jignitoare, înfățișarea ei gravă din ziua aceea și s-o aud răsând cu atâta haz! Deodată își luă un aer grav, își plecă ochii în jos și oftă:

„Sărmana de mine, eu am început cu mult mai înainte.

— La Roma?, zisei eu. După ce-ai cetit *Luisa*?”

Violet începù să radă. „Așa de curând? — zise ea. — Ce încrezător e domnul!“

Îmi mărturisii, apoi, serios, că atunci, când i s-a vestit la Belvedere prezența autorului *Luisei*, ea, care până aci atribuisese această carte unei femei, a simțit, fără voe, o puternică zguduire în inima ei.

„Te-am văzut — urmă ea — înainte de-ami fi vorbit tu. Mi s-a părut că ai o înfățișare așa de gravă și de severă, încât gândul de-a te iubi a dispărut numai decât, și m-am simțit atunci mulțumită; dar când mi-ai vorbit a doua oară, am simțit așa ca un fel de uimire, și când, în urmă, mâinile noastre s-au atins pe ochian, am simțit deodată, cu toată ființa mea, că noi am putea să ne iubim.

„Cuvintele tale asupra celora cari iubesc de două ori mi-au răscolit tot sufletul; cu toate astea, căutam să mă împotrivesc pornirii, și mai ales căutam să-ți ascund simțirea mea; unele vorbe ale tale, care într'a-devăr nu mi-au plăcut, m-au ajutat să mă prefac. Doamne! Când ai venit la mine în poiana S. Nazaro, eu te iubeam atunci, și numai eu știu cât am suferit, fiindcă m-am purtat cu tine atât de aspru!

— Și plecarea aceea, zisei eu, cât rău mi-a făcut.

— Să nu mai vorbim de asta! — răspunse Violet

încet, dar cu un avânt de neliniște și de groază. Să nu mai vorbim niciodată de răul pe care ți l-am făcut!”

Pornirăm tăcuți spre casă. După ce trecurăm pragul, Violet își lipi buzele de urechea mea, și-mi șopti încet, cu glasul încărcat de patimă:

„Eu cu inima vreau să fiu iubită, înțelegi, nu cu închipuirea.

— Adio, prietina mea“.

XXXIX.

Acum, îmi vine în minte scumpul și luminosul Heidelberg. Plecasem dela hotel Victoria și mergeam spre Castel, prin Wolfshöhle, împreună cu prietini nostri, cari puseseră la cale și conduseră această plimbare de trei zile.

Ce umbră blândă și liniștită, ce verdeață îmbalsamată și ce cântec de primăvară în pădurile acele adânci de pe colină, unde atâtea poteci urcă, se învârtesc, se încrucișează, se perd în taina singurătăților și-ți arată la răspântii semnele mute ale unor locuri ascunse, nevăzute.

„*Fairyland* — îmi zise Violet, zimbînd.

— Da — răspunsei așa 'n neștire — *Fairyland*“, și inima mea întrevăzută atunci vremea, când această clipă va fi rămas tare departe în lumea amintirii mele și se va prefăce în viziunea unui *Fairyland*, de care m-am bucurat odată, de mult, dar care s-a dus pentru totdeauna. Violet mă privi.

„La ce te gîndești?, zise ea.

— La nimic“, răspunsei eu.

Se plînsese împotriva mea și totodată își bătută joc de mine; după aceea însă îmi zise încet:

„Am văzut, că te-ai gîndit la ceva trist. M-am gîndit și eu.

— La ce te-ai gîndit?, o întrebai.

— Că eu îți sunt *Fairy*, o sărmană zână, așa de slabă și de obosită; o zână rănită!“

În ziua aceea, eră foarte istovită și-o rugasem să renunțe la plimbare, dar se împotrivi; n-am mai stăruit, fiindcă am văzut, că părerea ei de rău de a nu putea veni cu noi eră, poate, un rău și mai mare. Gîndul, că ea ar fi dorit să fie sănătoasă și voinică numai pentru mine, i s-a ivit o singură dată pe buze; în ochi însă-l aveă mereu, ori de câte ori o cuprindeau durerile.

Soții Steele avură dorința să urce spre Molkencur, iar noi îi așteptăram aproape de Kanzel, acolo unde poteca face un ocol în jurul colinei, încingându-o ca un brâu. De pe banca noastră, priveam în jos valea închisă de Neckar, iar în față, colo, departe, pe un dâmp al coastei, priveam vechiul castel, cu turnurile sale uriașe, căzute în ruină și înecate în desimea verdeții.

Nouri albi lunecau peste soare, și o boare blândă ne desmierdă fața. Poteca eră pustie și ne simțiam mult mai singuri decât la Geisenheim; Violet își lăsă mîna în vocea mea, și-i vorbi despre cea dintâi atingere a mînilor noastre, la Belvedere, și despre bucuria mea din clipa aceea.

„Acum nu mai simți ca atunci, — zise Violet. — Vezi, acum te-ai obișnuit prea mult cu mîna mea. Trebuie să fi acelaș ca la Belvedere“, adaogă ea, zmulgându-și mîna ușor.

Începû apoi să glumească, c-o drăgălășie și cu un farmec de negrăit. Aveă uneori clipe de acelea fermecătoare, în care mi se părea că am lângă mine o altă Violet, o Violet pe care niciodată n-aș fi putut-o bănui, care aproape mă făcea să înebunesc de iubire și totodată de groaza geloziei. Ah! Dacă s-ar fi purtat și cu alții tot așa! Vruî numai decât s-o strîng în brațele mele, dar îmi observă mișcarea, se înpăimântă și ea, deveni din nou serioasă și liniștită, și-mi șopti apoi că eu încă nu știu nimic, că încă nu-i cunosc cuvintele ei cele mai dulci și mai pline de iubire și că trebuie să aștept până ce-mi va fi soție.

Tăcû, fiindcă tocmai în clipa aceea se apropiă de noi o ceată de copii și de doamne.

Apoi, după ce trecură, îmi întinse zimbînd un mic carnet, ca să scriu într'însul câteva versuri în amintirea Heidelbergului. Îmi părû puțin uimită, poate chiar și puțin cam mîhnită, când află că nu mai pot să scriu versuri așa dintr'odată, pe nepregătite, și cred, că mirarea ei m-a turburat și pe mine puțin, ca și cum prin asta aș fi putut scădea în iubirea ei. Teama mea însă întimpină din partea ei o împotrivire mută, fără cuvinte, care se cetia din avântul stăpînit ale ființei sale și din lumina aceea vie a ochilor ei!

Luai carnetul.

„Știi? — îmi zise încet — chiar dacă tu ți-ai perde toată inspirația ta de poet, eu întotdeauna am să te iubesc așa!“

Glasul ei duios eră atât de mișcat, ca și cum, în clipa aceea, mi s-ar fi întâmpat într'adevăr nenorocirea de care-mi vorbiă; nu știu de ce, voi atunci să se ferească de mine și-și ascunse fața în cărticica pe care o ținea în mîni. I-atinsei ușor cu buzele părul ei des și mirositor, fără să mai fiu cuprins de amețeață.

Simții c-am sărutat părul, nu al unei iubite, ci al scumpei mele soții, legată de mine printr'un simțămînt sfînt și solemn, în fața căruia, de acum înainte, nu mai puteă însemna nimic tinerețea, frumșețea și ceea ce-i trecător.

Am scris în carnet:

FAIRYLAND

Într'o țară fermecată,
Rătăcesc printr'o pădure;
Suspînând mă 'ntreb într'una:
Unde este-ascunsă zâna.

Copacii gem, copacii tac,
Ici lumină, colo umbră;
Neclintită stă pădurea
Resfirînd a ei verdeață.

Eu privesc uimit cărarea
Care urcă și se pierde,
Și mă întreb: Unde-i desîșul
Mai tînuit și mai umbros?

Căci poate zâna s-a ascuns
La al pașilor mei zgomot,
Și-aș vrea s-o domolesc printr'un sărut
Bălaia-mi și sfioasa-mi zână.

Și dacă drumu-mi e străin
Și pădurea-i un mister,
Poate că în umbra cea mai deasă
Găsi-voi buzele subțiri.

Niciodată, în viața mea, nu mi-a fost dat să scriu douăzeci de versuri așa de repede; erau însă atâtea ștersături și atâtea îndreptări, încât Violet rămase încremenită. Cercă să le descifreze, dar nu izbuti; trebui să i le cetesc eu. Mă bizuiam foarte mult pe efectul versului din urmă; m-am înșelat însă, fiindcă Violet, chiar dela cea dietăi strofă, n-a mai avut nici o umbră de îndoială, că zâna nu poate fi decât ea.

„Cum să fi tu zâna — exclamai eu — dacă zic c-aș vrea să știu unde-i ascunsă?”

— Da, da — răspuse ea — dar eu sunt“.

Și când auzi cea din urmă strofă:

„Ei, vezi că sunt eu!“

În timpul asta se întoarseră și soții Steele, îndrăgostiți de Molkencur și hotărâți să ne ducă și pe noi acolo, ca să vedem asfințitul soarelui. Ne suirăm într'adevăr, domnul Steele și cu mine pe jos, iar doamnele în trăsură. Am petrecut acolo două ceasuri de adevărată desfătare, la o măsuță singuratică, având în fața noastră apusul înflăcărat și câmpiile aburite ale Palatinatului, jos, la picioare, castelul cu valea Neckarului, și sorbind aerul curat al pădurilor, căruia dl Steele i-adogă, pe socoteala sa, câteva *halbe* de bere.

Mica și grăsulia doamnă Emma, plină de inteligență și de bunătate, susțineă, împotriva mea, întâietatea literaturii germane asupra celei engleze, în vreme ce soțul dumneaei, mai tânăr, mai vioi și mai puțin cult decât ea, plecă și se întorcea dela bere la cutare sau cutare punct de vedere, înnebunind de mânie că nu poate deosebi în zare catedrala din Spira.

„Se înțelege — zise ea răzând — că dvoastră admirați tot ceea ce este englez, dar aș vrea, dacă puteți să-mi dovediți sinceritatea! Spuneți-mi dvoastră, ca artist, dacă vă place mai mult femeia din literatura engleză; spuneți-mi, mă rog, dacă femeile lui Goethe nu sunt mai adevărate, mai firești decât femeile din Shakespeare?”

— Oh! — făcu Violet, ca și cum n-ar fi putut să-și creadă urechilor.

— Da, da! — răspuse doamna Emma. Mai adevărate! Eu cred, că nici un poet n-a plăzduit femei așa de fermecătoare și de dragălașe. Femeile lui Shakespeare sunt toate coborâte din lumea visurilor; cele rele sunt niște monștrii îngrozitori, iar cele bune, iartă-mă, dragă Violet, mi-au părut întotdeauna puțin cam prostănace.

— Aveți toată dreptatea — răspunsei eu glumind. Desdemona, Miranda, Iulietta și Iessica erau niște sărmane *Wälsche*, care nu făcuseră studii la Nymphen-

burg, nici nu făcuseră gimnastică cu bastonul Jäger, care nu aveau nici cea mai mică idee de ceea ce va să zică liberul egzamen și nu le plăcea deloc să patineze pe gheață. Ofelia nu-și însoțise pe fratele său la Gotting, iar astăzi se crede că n-a fost nici măcar abonată la *Gartenlaube*.

— Ce răutăcios sunteți dvoastră!, exclamă doamna.

— Ce-i, ce s-a întâmplat? — strigă soțul dumneai, care, desnădăjduit că nu poate descoperi catedrala, se îndreptă încetișor spre halba sa.

— Ascultă — îi răspunse soția — dă-mi mână de ajutor. Prietinelui nostru îi plac mai mult femeile din literatura engleză, iar mie îmi plac cele din literatura germana. Care-i părerea ta?

— Părerea mea — răspunse dl Steele cu un fel de blândețe filozofică — e că eu prefer femeia în afară de orice literatură“.

Începurăm să râdem, iar doamna Steele înălță din umeri.

„Dar tu, Violet? — zise ea — Ce crezi tu? Uită-ți o clipă țara ta și spune-ne ceea ce simți.“

— Eu îmi am părerea mea — răspunse Violet — și nu mă pricep să compun fraze frumoase. Eu nu sunt literară — adăogă, zimbând — și nu știu altceva, decât să-mi scriu numele meu aici“.

Zicând așa, își apropiă albumul vizitatorilor din Molkencur, care ni se adusesese puțin mai înainte. Eră o coloană pentru nume, și alta pentru țară; Violet, în loc de numele ei, scrise numele fantastic al uneia din eroinele mele, iar alături de el, puse numele cel atât de dulce: *Italia*.

Soții Steele scriseseră în album de dimineața, încât numai eu putui vedea gândul cel plin de iubire al Violetei. Nu vorbii nimic despre lucrul acesta, și n-aș fi vorbit în nici un chip, chiar dacă Violet nu mi-ar fi făcut semn să tac; simțiam foarte bine, că asta trebuie să rămână numai între noi doi, și că nu erau decât două cuvinte de iubire, poate că cele mai gingașe și mai pioase cuvinte ce se pot spune.

Eu mă simții atât de fericit, încât lăsai pe doamna Emma stăpâna desăvârșită a câmpului de bătae.

Când coborîrăm, luna se ridică deasupra înălțimilor păduroase din Königstuhl. Violet dori să coboare povârnișul pe jos, răzimată de brațul meu. De departe, dinspre oraș, veniă un vuet de clopote adus de bătaia vântului, iar cucul cântă prin păduri, pe deasupra cărora plutiă luna, atingând ușor crestele înfiorate. Soții Steele mergeau înaintea noastră, răzând între ei, iar eu spuneam Violetei zguduirea sufletească pe care-o încercasem, cetind numele ei cel nou, și țara ei cea nouă. Ea-mi strânse cu putere brațul, fără să răspundă, și fiindcă atunci treceam prin umbra unui castan, eră foarte firesc, ca zâna mea să-mi reamintească, în cel mai fermecător chip, versurile făcute pentru ea:

Poatecă în umbra cea mai deasă,
Găsi-voi buzele subțiri.

— urmează —

Anarhismul din Rusia

În nici un stat pe fața pământului anarchismul n-a ajuns la înflorire mai mare, ca în țara vecinilor noștri pravoslavnici. Din când în când ies la iveală astfel de momente particulare din lupta aceasta continuă, cari îți inspiră o temeinică teamă că odată și odată un reprezentant al puterii absolutiste va cădea totuși lovit de pumnalul ori de glonțul revolverului unuia dintre aceia, cari luptă să ducă o rază de lumină în bezna ce apasă și-acum milioanele poporului muscal. Mâna înfricoșată a anarchismului rus străbate prin toate zăvoarele, fie acele cât de grele, și în fața ei cad neputincioase orice măsuri de pază. Nimic nu dovedește aceasta mai evident, decât noul atentat săvârșit de un revoluționar, care pe lângă toate măsurile de pază luate, a putut străbate în apropierea familiei împărătești, pe iacht.

S-a dovedit deci din nou, ce neputincioase sunt aceste măsuri de pază în fața operațiunii aceluia, cari cu un fanatism fără păreche luptă să schimbe traiul din țara lor. E într'adevăr de admirat ce organizație puternică și isteată are anarchismul acesta rus, care dovedește acum a nu știu câte-oară că își poate întinde mâna până în cel mai apropiat loc de familia domnitoare. Din când în când se fac descoperiri, cari într'adevăr te pun în uimire și te zăpăcesc par'că, văzând în fulgerarea unei clipe, cu câtă istețime se operează aici. În fiecare an zeci și sute de revoluționari pornesc spre temnițele de plumb ale Siberiei și în fiecare an anarchismul rus recrutează totuși noi și noi elemente. Ca un paiangea uriaș, azi mrejele lui s-au întins peste întreaga Rusie, dela coliba prăpădită a moșicului dela sate, până sub tronul aurit al celui ce ține puterea. Și odată învingerea va fi a lui. Tronurile se clatină de altcum chiar și în țări constituționale, necum în țările acelea unde constituția e o bătaie de joc și o poveste numai. Iar până atunci — ca și din incidentul din urmă — țarul mereu

va trebui să se întrebe: sunt eu în siguranță pe iachtul meu propriu? Și nu va fi în siguranță, căci nu va putea fi. Aceasta îi vor repeta-o mereu încăperile luxoase și tot cei poate aduce aminte de suspinele scăpate din temnițele Siberiei și de oftatul înădușit al moșicilor prăpădiți cari se 'ndoaie de greutatea vieții pe șesurile acelea, unde cerul e vecinic posomorât.

Nu, țarul Nicolae niciodată nu va putea fi în siguranță. Nu va putea fi în siguranță, fiindcă un neam întreg îl prigonește și îi cere socoteală de loviturile ce le îndură. În țara, în care numai gemete înădușite și oftate ascunse s-aud, țarul Nicolae nu poate fi în siguranță. Iar în Rusia nici azi nu s'aude altceva, și ceace ni se spune nouă despre constituția ei, e o poveste numai, menită a liniști cu ea copiii, cari plâng.

R. M.

*

Oameni perfecti.

La Greci eră credința, că un om frumos e totodată și bun și și cuminte. Deaceia se și puneă la poporul acesta mare preț pe frumsețea și pe gimnastică, care aveă chemarea să desvoalte musculatura și să facă cât mai puternic corpul. — Cam în felul acesta voiește acum să încerce și doctorul Schultz din America, ca să producă pe omul perfect. Ideea lui e, că din părinți sănătoși se nasc băieți mai sănătoși și de aceea a adunat o mulțime de fete și băieți de toate semințele și de toate neamurile. Și-a făcut o locuință la o moșie a sa și acolo îi crește pe toți după o anumită dietă, pe care li-o impune cu cea mai mare strictețea. Când copiii ajung vârsta de 18 ani atunci îi căsătorește după potrivire și urmând în câteva generații mereu astfel, doctorul Schultz e de credința, că va putea produce oameni perfecti, cari să fie neasămănat mai pre sus de noi.

○ ○ ○

Cărți primite la Redacție:

I. Enescu: Cooperativele sătești. Preț cor. 1.50.

Nicu Dracinschi: Poezii. Cor. 2:50.

○ ○ ○

Scrisori dela Redacție

MANUSCRISELE NU SE ÎNAPOIAZĂ

A. B. Atât poezia, cât și articolul, sunt slabe și lasă mult de dorit, mai ales în privința stilului. Nu le putem publica.

Dido. Zău, am publică cu drag poezia, dacă am zări în ea numai nițică scânteie divină și ar fi cât de cât mai ciselată. Așa?.. regretăm și noi că trebuie să vă refuzăm.

I. Vuțu. Acestea nu merg și credem că încurând nici altele n'o să meargă. Lasă pe mai târziu poezia.

R. C. „Aducerile aminte“ sunt strofe mai bune ca multe altele publicate de dv. dar încă tot nu destul de bune, ca să le putem publica noi. Căutați să evitați unele cuvinte banale și ciselați mult o poezie nainte de a ni-o trimite. Când vom găsi lucruri publicabile, vă deschidem cu drag coloanele revistei.

Cercel. Poeziile dvoastră au multă duioșie, dar nu-s la nivelul poeziilor pe cari le publicăm noi. Le-am predat „Foi Interesante“, poate va putea alege din ele.

A. S. Am primit desemnurile pentru „Cosinzeana“, și ocazional poate o să folosim unul. Vă mulțumim pentru frumoasa atențiune.

Petru Ioan. Am publică cu drag fotografiile, dacă ar fi complet grupul. De altcum noi le-am cerut acestea de mult și nu ni s-au trimis, nici acum nu știm, că pentruce.

R. B. Nepublicabilă.

M. C. „Singură“ nu e tocmai succesă. Poate altele.

I. Ch. Nu le putem „da drumul“ nici la acestea, fiindcă nu-s destul de bine pregătite pentru drumul acesta așa de greu.

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ“
S. Bornemisa, a edat un splendid tablou național, tipărit în color, în mărime 47/59 cmetri, reprezentând mărimea clipă istorică: ———

Intrarea
lui Mihai Viteazu
în Alba-Iulia, la 1599.

E o foarte frumoasă po-doabă pentru oricare casă românească și e cel mai bun cadou, ce se poate face la orice prilejuri. Prețul unui exemplar e cor. 2:50, franco. La o comandă de 10 exemplare, se trimite franco, pentru numai 21 coroane. — Cereți-l dela

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ“
S. BORNEMISA
ORĂȘTIE — SZÁSZVÁROS